

15. ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾ 1 ਦਸੰਬਰ, 1975 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਉਸ ਦਿਨ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2 ਦਸੰਬਰ, 1976 ਨੂੰ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਾ ਨੰਬਰ 4 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

16. ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਐਸ ਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ - ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ.ਜੇ., ਐਸ.ਪੀ ਗੋਇਲ ਅਤੇ ਜੇ.ਵੀ ਗੁਪਤਾ ਜੇ.ਜੇ.

ਨਿਰੰਜਨ ਕੌਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਨਿਬਿਗਨ ਕੌਰ, - ਜਵਾਬਦਾਰ।

1980 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 1011।

4 ਜੂਨ 1981

ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਐਕਟ (1870 ਦਾ VII) — ਸੈਕਸ਼ਨ 7 (iv) (c) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 1 ਅਨੁਸੂਚੀ I — ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ — ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। — ਸੇਲ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਹਤ — ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ — ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ — ਕੀ ਧਾਰਾ 1, ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ।

ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਠੋਸ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਚਤੁਰਾਈ ਨੂੰ ਖੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਮਹਿਜ਼ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਹੈ ਅਤੇ ਅਥੋੜੀ ਨਤੀਜਾ ਰਾਹਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ

'Niranjan Kaur v. Nibigan Kaur (J. V. Gupta, J.)

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਹਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਅਤੇ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਵੀ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਰਾਹਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (iv) (c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਰਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, 1870. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਸਲ ਰਾਹਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (iv) (ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਸਿਰਫ਼ ਸਹਾਇਕ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ-ਡੀਡ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿਕਰੀ-ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਕਤ ਡੀਡ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ-ਡੀਡ [ਬਿਅਰਥ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਲਈ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪਰਿਣਾਮੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਨਾਲ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (iv) (c) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਲਈ। ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਐਕਟ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 1 ਅਨੁਸੂਚੀ I ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਲੇਖ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਰਾਹਤ 'ਸੋਲ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ' ਹੈ। (ਧਾਰਾ 6, 7 ਅਤੇ 9)।

ਫੋਟਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1975 ਪੰਜਾਬ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਰ 372.

ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, 1978 PLR 29.

ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ, 1978 ਪੰਜਾਬ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਰ 622. ਓਵਰਲੂਲਡ।

9 ਸਤੰਬਰ, 1980 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਜੇ.ਵੀ. ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਹੋਬਲ .ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਜੇ.ਵੀ. ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 4 ਜੂਨ, 1981 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

ਐਮਆਰ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ, (ਵੀ. ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਅਨਿਲ ਸੇਠ), ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਕੇਸੀ ਪੁਰੀ (ਆਰਸੀ ਪੁਰੀ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ;), ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ

ਨਿਰਣਾ

ਜੇ. ਵੀ. ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.

1.) Theofollowings ਸਵਾਲ, 1has, ia on; iaireference by 3 smeitsit singly, ਇਸ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਉਣਾ:

“ਜਿੱਥੇ (ਮੁਦਈ, ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਧਿਰ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਧਾਰਾ 7 (iv) (ਸੀ) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 1 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ। , ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I (ਐਕਟ)?

ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ >1980 ਦੀਆਂ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੰ. 1011 ਅਤੇ 1012, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰੇਗਾ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ।

2. ਵਿੱਘੇ ਅਤੇ 6 ਬਿਸਵੇ ਦੀ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦੀ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਪਿਤਾ - ਜਵਾਬਦੇਹ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਜਨਰਲ ਅਟਾਰਨੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ - 25 ਜੁਲਾਈ 1969 ਦੀ ਡੀਡ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ, ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਉਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਪਿਤਾ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪਵਿਤਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾ ਲਏ। ਜੂਨ, 1974 ਵਿੱਚ, ਉਸਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪਏ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਸਨ, ਇੱਕ ਵਿੱਚ। ਖੁਦ ਪਵਿਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ, ਯਾਨੀ ਉਸਦੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ। ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ [ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਵੇਚੀ-ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਕਾਇਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ [ਜਾਇਦਾਦ] ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਕਦੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਕਤ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਰੁਪਏ ਸੀ। 11, ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ 330 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਸਟੈਪ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੀ। 11. ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ

ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ 12 ਮਾਰਚ, 1970 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ, ਜੋ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1980 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 1012 ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਜਵਾਬਕਰਤਾ ਪਵਿਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3. ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ 123456 ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 9 ਜਨਵਰੀ, 1978 ਨੂੰ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁਦਲੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ:

“ਕੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 'ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਹੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ?”

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਕੇਸ ਆਰਟੀਕਲ 1, ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ : ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (iv) (ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸੂਟ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 50,000, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ 1 ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1 ■

4. ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv) (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭਰੋਸਾ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜਿੰਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ (2), ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ (3)। ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਆਇਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਹਨ, ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ (4), ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਕਰਨ ਸਿੰਘ (5), ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਹਿਲ ਸਿੰਘ (6), ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ। .

- (1) ਏਆਈਆਰ 1973 ਐਸਸੀ
- (2) (1978 PLR 29.
- (3) 1978 PLR 622।
- (4) ਏਆਈਆਰ 1974 ਪੀ.ਬੀ. ਅਤੇ ਹੈਰੀ. 185. (
- (5) 1971 PLRSN (4).
- (6) 1975 CL.J, 391.

2384. ~

ਜਗਦੀਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (7), ਛੋਟਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (8), ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (9), ਜੁਗਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਪੀਰਭੂ ਦਿਆਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (10), ਅਤੇ ਇੱਕ (ਸਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹੰਸ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (11) ਵਿੱਚ ਪੱਟਰ, ਜੇ. ਦੇ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ) ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਥ ਉਰਫ਼ ਭੋਲੂ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਤਾ ਬਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ (12) ਅਤੇ ਪਰਭੂ ਬਨਾਮ ਗਿਰਧਾਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (13),

5. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਕੋਈ ਡਿਕਰੀ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਸ ਧਾਰਾ 7 (iv) (c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਐਕਟ ਦੇ ਬਾਕੀ ਅਨੁਛੇਦ 1 ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਕਾਲੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਬਾਬੂ ਲਾਲ ਅਤੇ ਅੰਬਰ (14), ਮਾਊਂਟ ਬੇਬ-ਉਲ-ਨਿਸਾ ਬਨਾਮ ਦੀਨ ਮੁਹੰਮਦ (15), ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (16), ਮਾਨ ਸਿੰਘ ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। v. ਸ਼ਿਵ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (17), ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੰਦ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਐਨ. ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ (18), ਅਮਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (19), ਅਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (20)।

6. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਮੌਰਗੇਜ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਦਾ ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

- (7) 1978 ਆਰਐਲਆਰ 413
- (8) 1975 PLR 372
- (9) 1979 PLR 137.
- (10) 1980 PLR 717
- (11) ਸੀਆਰ 1609/74 ਨੇ 19 ਨਵੰਬਰ, 1975 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।
- (12) 1952 PLR 331.
- (13) ਏਆਈਆਰ 1965 ਪੀ.ਬੀ. 1
- (14) ਏਆਈਆਰ 1932 ਸਾਰੇ. 485
- (15) ਏਆਈਆਰ 1941 ਲਾਹੌਰ 97
- (16) 1970 CLJ 80.
- (17) 1971 ਆਰਐਲਆਰ 200
- (18) 1977 PLR 500।
- (19) 1974 CLJ 71
- (20) 1975 ਆਰਐਲਆਰ 553,

'Niranjan Kaur v. Nibigan Kaur (J. V. Gupta, J.)

ਇਕੱਲੇ ਮਾਲਕ, ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ। 16,000 mortgagee ਨੇ ਉਸ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਪੈਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਰੱਦ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਪਤੀ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਗਿਰਵੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੋੜ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ 'ਤੇ, ਸਾਢੇ ਝਗੜਿਆਂ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ। 19.50 ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੂਟ ਦੀ ਕੀਮਤ ਰੁਪਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 16,000 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ-ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਸ * ਧਾਰਾ 7 (iv) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (c) ਐਕਟ ਦੇ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ • ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ। 16,000 ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਰਕਮ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ - *ਰਜਿੰਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ* (21) ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ, ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv) (ਸੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪਰਿਣਾਮੀ ਰਾਹਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਪਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਦਈ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ, ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾਤਮਕ ਰਾਹਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਡਿਕਰੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵੱਖ ਹੋਣ ਨੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਇੱਕ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ, ਫਿਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, -

"ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੋਪਰਟੀ, ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿਰਵੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੇਕਰ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਪਿਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਮੈਂਬਰ ਪੁੱਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਿਤਾ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ

(21) 1967 PLR 445

ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਨੈਤਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ 'ਤੇ ਅਮਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਪੈਸੇ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਮੌਰਗੇਜ ਲਈ ਵੀ ਹੈ। ਕਰਜ਼ਾ ਜਿਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੌਰਗੇਜ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਲਈ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ

ਲਈ ਨਾ ਹੋਵੇ (ਫਕੀਰ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ (22) ਸਿਟੋ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਨੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫਰਮਾਨ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਰੋਕ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਡਿਕਰੀ-ਹੋਲਡਰ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ।"

ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਮਾਊਂਟ ਜੋਬ-ਉਲ-ਨਿਸਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫਰਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੇ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੰਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਜਾਂ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਲਈ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਮੌਰਗੇਜ ਪ੍ਰੋਪਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਕੇਸ ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇੱਥੇ ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਥਿਤ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ [ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਹਿਪਾਠ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, >ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹੁਕਮ-ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫਰਮਾਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਰਿਣਾਮੀ ਰਾਹਤ, ਸਿਰਫ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਨਾਵਕਰਾਓ ਬਨਾਮ ਮਨਕੁਨਵਾਰੀਬਾਈ (23) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ

(22) (1967) 1 SCR 68.

(23) ਏਆਈਆਰ 1943 ਨਾਗਪੁਰ 70

ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ) ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਨਤੀਜਾ ਰਾਹਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਹਤ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਉਸਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਅਤੇ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਵੀ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਰਾਹਤ ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਪਰਿਣਾਮੀ ਰਾਹਤਾਂ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 7 (iv) (c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁੱਲ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

7. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ ('ਰਾਲੀ ਜੋ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਸਲ ਰਾਹਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਡੀਡ ਦਾ, ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv) (c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, - ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ, ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਸਿਰਫ਼ ਸਹਾਇਕ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮਾਊਂਟ ਜ਼ੇਬੁਲ-ਨਿਸਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 (iv) (c) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਠੋਸ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਜੋੜ' ਇੱਕ 'ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਫਰਮਾਨ [ਜਿੱਥੇ (ਨਤੀਜਾਤਮਕ ਰਾਹਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਲਈ ਇੱਕ ਠੋਸ ਰਾਹਤ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀ। ਲਈ' ਸੈਕਸ਼ਨ 7 (iv) (c), ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ

'Niranjan Kaur v. Nibigan Kaur (J. V. Gupta, J.)

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 (iv) (c) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਨਤੀਜਾਕਾਰੀ ਰਾਹਤ' ਕੁਝ ਸਹਾਇਕ ਇਨਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮੁਦਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਸ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦਾ ਸਾਰ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੀ ਰਾਹਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 (iv) (ਸੀ), ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਪ੍ਰੋਜ਼ਰ 'ਅਨੁਸਾਰੀ ਰਾਹਤ' ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕਾਲੂ - ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਵਾਲੇ) ਦੀ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਬੂ ਲਾਇ (ਸੁਪਰਾ 14) ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਅਨੁਸਾਰੀ ਰਾਹਤ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੁਝ ਰਾਹਤ, ਜੋ; ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 'ਕਾਫ਼ੀ ਰਾਹਤ' ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਹਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 'ਅਨੁਸਾਰੀ ਰਾਹਤ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਢੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ * ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਹਤ।"

8. ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਆਮ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰੋ ਵਿਜ਼ਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1, ਅਨੁਸੂਚੀ I ਹੈ। ਕੇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਸਬ-ਸਟੈਟਿਵ ਰਾਹਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਇਸ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾਤਮਕ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 7 (iv) (c) ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7(iv)(! c) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਫਰਮਾਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਲੇਟਾਂ ਦੇ ਸੂਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ - ਰਾਹਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਇਹ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਉਹ ਰਕਮ ਦੱਸੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ! ਏ; 1955 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ * ਨੰਬਰ 31' ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“ਅੱਗੋਂ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (v) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।”

9. ਇੱਕ *Inlia1suitbtoi* ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ 2 noStconseq ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (iii) ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ। ਉਹ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਕਤ ਡੀਡ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ, ਕਿ ਇਹ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ,

ਬੇਅਰਥ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਇਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 (iv) (c) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1, ਅਨੁਸੂਚੀ I ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਇਕੋ ਇਕ ਧਾਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ, ਕਾਲੂ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 7 (iv) (c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਨੁਸੂਚੀ II, ਅਨੁਛੇਦ 17 (iii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਲੇਖ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। 1 ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I।

10. ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਬਿਤ ਤੋਹਫੇ ਦੀ ਡੀਡ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਖੁਦ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਬਜ਼ਾ ਮੰਗ ਸਕੇ। ਜ਼ਮੀਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 1 ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਐਡ ਵੈਲੋਰਮ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

11. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਮਰ ਕੌਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਕਮ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (iv) (c) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

12. ਛੋਟਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਲਏ ਗਏ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮੁਦਈ ਗਿਫਟ ਡੀਡ ਵਿਚ ਇਕ ਧਿਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਕਤ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 7 (iv) (ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇੰਟਰਪ੍ਰੇਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

13. A ■ 13. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਉਸ ਡੀਡ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੇਅਸਰ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਭਰੋਸਾ ਸੀ। ਪਾਰਭੂ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਥ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਪਰਭੂ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਵੰਡ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਫਰਮਾਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 8, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਥ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਮੁਦਈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕਿ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੱਖਰਾਪਣ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋੜ ਦੇ ਸਨ। ਮੁਦਈ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਨ ਅਤੇ ਹੱਥ ਵਿਚਲੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

14. ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ

'Niranjan Kaur v. Nibigan Kaur (J. V. Gupta, J.)

ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (iv) (c) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ "ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਿੱਥੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ" ਲਈ ਇੱਕ ਠੋਸ ਰਾਹਤ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਸਲ ਰਾਹਤ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ।

15. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਥਿਤ ਧੋਖਾਧੜੀ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਰਤੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਚਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.)

ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਖੁਦ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਧੋਖਾਧੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਟਾਈਟਲ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡੀਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਲ ਰਾਹਤ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1, ਅਨੁਸੂਚੀ I ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸੀ।

16. ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਿੰਦੂ ਉੱਤੇ, ਉਭਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਦਈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ. ਜੇ. — ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਸ ਪੀ ਗੋਇਲ, ਜੇ - ਮੈਂ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ. ਜੇ., ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਜੀ. ਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ. ਜੇ.

ਰਤੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਸ਼ਿਵ ਚਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦਾਰ

1969 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1401

23 ਜੁਲਾਈ 1981

(

>

ਕਸਟਮ-ਰੋਹਤਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ- ਰੋਹਤਕ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੋਟੇ ਰਹਿਤ ਮਾਲਕ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ-ਅਜਿਹਾ ਮਾਲਕ-ਕੀ ਜੱਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਟੈਸਟਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ